

HOFPLAATS

Tegen het oude gedeelte van het Binnenhof op de Hofplaats staat de Grondwetbank. Op deze 45 meter lange, glad marmeren bank staat artikel 1 van de Grondwet geschreven. In dit artikel worden het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod geformuleerd. Het artikel verwoordt een norm waaraan in ieder geval de overheid zich tegenover de burger dient te houden: het gelijk behandelen van gelijke gevallen.

TWEDE KAMER

De Tweede Kamer is medewetgever en controleur van de regering. En verder is de Tweede Kamer hét podium voor politiek-maatschappelijke discussies. Wetsvoorstellen die de Tweede Kamer heeft aangenomen gaan vervolgens naar de Eerste Kamer, die ze kan goedkeuren of verwerpen. De Eerste Kamer heeft geen recht van amendement: zij kan wetsvoorstellen niet meer wijzigen.

PLEIN

Dit is een plek waar drie artikelen uit de Grondwet regelmatig in de praktijk worden beoefend, te weten de artikelen 5, 7 en 9. Ofwel: het recht om petitie aan te bieden, het recht op vrije meningsuiting en het demonstratierecht. Het Plein is buiten de weekeinden dan ook dagelijks gevuld met demonstranten en spandoeken.

PLEIN 4

Plein 4 is het voormalige logement van de afgevaardigden van Rotterdam en nu onderdeel van het ministerie van Defensie. Het ministerie van Defensie bestaat uit de Bestuursstaf (het departement), de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht, de Koninklijke Luchtmacht, de Koninklijke Marechaussee, het Commando DienstenCentra en de Defensie Materieel Organisatie.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKE RELATIES

Artikel 3 gaat over gelijke benoembaarheid in openbare dienst. Bij de selectieprocedures voor ambtenaren mag dus in principe geen onderscheid worden gemaakt naar sekse, uiterlijk, geloof enzovoort. Artikel 109 van de Grondwet legt de basis voor de rechtspositie van ambtenaren, zoals die expliciet in de Ambtenarenwet is geregeld.

ALGEMENE REKENKAMER

In de Grondwet wordt in de artikelen 76 tot en met 78 de inrichting en werkwijze van de Algemene Rekenkamer vastgesteld. Artikel 76 benoemt de taken waar de Algemene Rekenkamer mee is belast. Artikel 77 bepaalt wie de leden zijn en hoe zij worden gekozen en de Algemene Rekenkamer kunnen verlaten. Artikel 78 stelt dat de wet de inrichting, samenstelling en bevoegdheid van de Algemene Rekenkamer regelt.

KLOOSTERKERK

Artikel 6 van de Grondwet stelt dat ieder het recht heeft zijn godsdienst of levensovertuiging vrij te belijden, maar dat aan deze vrijheid in de wet beperkingen kunnen worden gesteld. Het artikel formuleert de basis van verdraagzaamheid en de door de Grondwet vastgestelde geloofsvrijheid. Artikel 6 hangt samen met het gelijkheidsbeginsel van artikel 1.

VOORMALIG PALEIS KNEUTERDIJK/ RAAD VAN STATE

De artikelen 73-75 van de Grondwet gaan over de Raad van State. De Raad van State is een Hoog College van Staat en heeft twee taken: een adviserende en een rechtsprekende taak. De Raad van State is de belangrijkste wetgevingsadviseur van de regering en de Eerste en Tweede Kamer.

HUIS VAN VAN HOGENDORP

Op 21 december 1813 benoemde Willem I Gijsbert Karel van Hogendorp in een commissie die een grondwet moest ontwerpen. Aan de basis van de nieuwe Grondwet lag de 'Schets eener Constitutie' van de hand van Van Hogendorp (1809). Van Hogendorp werd voorzitter van de commissie die deze grondwet moest opstellen.

PLAQUETTE HEULSTRAAT

Deze herdenkingsplaque herinnert ons aan de herziening van artikel 42 van de Grondwet in 1848, toen de macht van de koning werd ingeperkt ten gunste van de Staten-Generaal. Artikel 42 stelt dat de koning onschendbaar is en dat de ministers verantwoordelijk zijn. De koning kan niet gedwongen worden af te treden naar aanleiding van een politieke handeling; een minister wel.

BINNENHOF – TORENTJE MINISTER-PRESIDENT

Artikel 45 van de Grondwet noemt de minister-president. Dit artikel formuleert ook dat alle ministers samen de ministerraad vormen. In de ministerraad wordt het beleid van de regering besproken en vastgesteld. De minister-president is voorzitter van de ministerraad en minister van Algemene Zaken. De ministerraad komt elke vrijdag bijeen op het ministerie van Algemene Zaken in de Trêveszaal.

BINNENHOF – RIDDERZAAL

De Ridderzaal is bekend vanwege zijn functie op Prinsjesdag. In artikel 65 van de Grondwet wordt Prinsjesdag, de derde dinsdag van september, genoemd. Op die dag leest de koning of een plaatsvervanger in een gezamenlijke vergadering van de Eerste en de Tweede Kamer de troonrede voor. De troonrede is de door de ministers geschreven toelichting op het te voeren beleid voor het komende parlementaire jaar.

BINNENHOF – EREMONUMENT VOOR GEVALLEN

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is onze Grondwet buiten werking gesteld. De Tweede Kamer en de Eerste Kamer kwamen niet meer bijeen; wetten bestonden nu uit de decreten en verordeningen van de door de Duitsers aangestelde rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart. Overigens werden die wetten naast de Nederlandse wet uitgevoerd door het Nederlandse bestuur.

EERSTE KAMER

Hoofdstuk 3 van de Grondwet gaat over de Eerste en Tweede Kamer. Samen vormen zij de Staten-Generaal, het Nederlandse parlement. De artikelen 50 tot en met 72 van de Grondwet bepalen onder meer wie er mogen stemmen, wie er lid mogen zijn van de Eerste en Tweede Kamer en wat de taken van beide Kamers zijn.

GEVANGENPOORT

De Gevangenpoort stamt nog uit de tijd dat de macht in handen was van een kleine groep. Er was een rechtssysteem zonder machtenscheiding. Een basisbeginsel van ons rechtssysteem nu is de scheiding der machten. In Hoofdstuk 6 van de huidige Grondwet is de rechtspraak geregeld. In artikel 114 is opgenomen dat de doodstraf niet kan worden opgelegd.

PALEIS NOORDEINDE

Hoofdstuk 2 van de Grondwet stelt wie en wat de regering is en doet. Nederland is een monarchie. De koning(in) is dus het staatshoofd. Hoofdstuk 2 van de De eerste paragraaf regelt wie koning kan worden en hoe dat gebeurt via de regels van de erfopvolging.

OUDE RAADHUIS

In hoofdstuk 1, artikel 4 van de Grondwet is het actief en passief kiesrecht geformuleerd. Iedere Nederlander mag deelnemen aan verkiezingen. Hierop kunnen, bij wet bepaald, uitzonderingen worden gemaakt. In Hoofdstuk 3, artikel 53 van de Grondwet staat dat bij verkiezingen iedereen één stem mag uitbrengen en dat alle stemmen even zwaar tellen.

PLEIN 1813

Dit plein wordt gedomineerd door een monument ter nagedachtenis van de overwinning op Napoleon en de stichting van het Koninkrijk der Nederlanden. Het is een enorm voetstuk waarop vier beelden en een beeldengroep staan: richting de stad staat koning Willem I, die de eed aflegt op de Grondwet; richting de Javastraat staat het driemanschap Van Hogendorp, Van der Duyn van Maasdam en Van Limburg Stirum, dat zorgde voor de terugkeer van de prins van Oranje; uitkijkend op de Sophialaan staan twee vrouwen die godsdienst en geschiedenis personifiëren; en bovenop het beeld staat de Nederlandse maagd.

VREDESPALEIS

Het Internationaal Gerechtshof is verreweg de bekendste 'bewoner' van het Vredespaleis. Het Hof moet als voornaamste gerechtelijke instantie van de Verenigde Naties beslissen over juridische geschillen tussen landen. Het Hof bestaat uit 15 rechters van verschillende nationaliteit, die benoemd zijn door de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

KANSELARIJ DER NEDERLANDSE ORDEN

De Kanselarij der Nederlandse Orden huisvest het Kapittel voor de Civiele Orden en het Kapittel der Militaire Willems-Orde en ondersteunt deze bij hun advisering over de voorstellen tot decoratie. Aan het hoofd van de Kanselarij staat de Kanselier der Nederlandse Orden.

BINNENHOF – TREVEZAAL

Artikel 45 van de Grondwet stelt dat alle ministers samen de ministerraad vormen. In de ministerraad wordt het beleid van de regering besproken en vastgesteld. De ministerraad komt elke vrijdag bijeen in de Trêveszaal. De minister-president zit de vergadering voor. De ministers hebben allemaal een vaste plaats aan de lange tafel. De minister-president zit in het midden, met rechts van hem de vice-minister-president en links de secretaris en een adjunct-secretaris die de beraadslagingen notuleren.

KABINET VAN DE KONING

Het Kabinet van de Koning zorgt voor de ambtelijke ondersteuning van de koning bij de uitoefening van zijn staatsrechtelijke taken en fungeert als schakel tussen koning en ministers. De taken van het Kabinet liggen vast in het Koninklijk Besluit (KB) van 18 december 2003.

HUIS VAN LIMBURG STIRUM

De Fransen trokken zich in 1813 terug uit Nederland. Op uitnodiging kwam Willem I, die toen al achttien jaar in Engeland zat, terug naar Nederland. Hij zette op 30 november 1813 weer voet op Nederlandse bodem. Nadat Napoleon definitief was verslagen, kreeg hij op 16 maart 1815 de koningstitel. Koning Willem I was daarmee de eerste Oranjekoning van Nederland.

PALEIS LANGE VOORHOUT

Het Paleis Lange Voorhout werd geruime tijd in de wintermaanden bewoond door koningin-regentes Emma, de vrouw en later weduwe van koning Willem III. Een regent oefent namens een minderjarige vorst of bij een niet geschikt verklaarde koning het koninklijk gezag uit. Artikel 37 van de Grondwet noemt de regels over de wijze waarop een regent wordt gekozen en hoe hij dient te regeren.

HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

Hoofdstuk 6 van de Grondwet gaat over de rechtspraak in Nederland. Artikel 116 stelt dat de wet bepaalt welke gerechten tot de rechterlijke macht horen. De Hoge Raad is het hoogste rechtscollege binnen de gewone rechterlijke macht in Nederland. De belangrijkste taak van de Hoge Raad is de cassatierechtspraak op het gebied van civiele recht, strafrecht en belastingrecht.

ONDERWIJSRAAD

Artikel 23 gaat over de verantwoordelijkheid van de overheid voor het onderwijs. Die verantwoordelijkheid uit zich onder andere in de controle op de kwaliteit van het onderwijs op alle scholen door de Inspectie van het Onderwijs. Ook is in artikel 23 de vrijheid van onderwijs gewaarborgd.

KUYPERHUIS

De titel minister-president kennen we pas sinds 1945. De minister-president is de voorzitter van de ministerraad en het hoofd van het ministerie van Algemene Zaken. Overigens is de ministerraad pas in 1983 opgenomen in de Grondwet, in artikel 45. De raad komt elke vrijdag bijeen op het ministerie van Algemene Zaken in de Trêveszaal.

SOCIAAL – ECONOMISCHE RAAD

De Sociaal-Economische Raad (SER) is het belangrijkste adviesorgaan van de regering op sociaaleconomisch gebied. De Raad bestaat uit 11 leden van de werkgeversorganisaties, 11 leden van de werknemersorganisaties en 11 Kroonleden. Kroonleden zijn onafhankelijke deskundigen die door de regering worden benoemd. De mogelijkheid om schappen in te stellen is geregeld in artikel 134 van de Grondwet en is nader geregeld in de Wet op de bedrijfsorganisatie van 1950.

NATIONALE OMBUDSMAN

In artikel 78a in de Grondwet wordt de Nationale ombudsman genoemd. De Nationale ombudsman is een 'Hoog College van Staat'. Hij is een onafhankelijke functionaris. Artikel 78a stelt dat de Nationale ombudsman onderzoek doet naar de handelingen van de overheid. De ombudsman gaat na of een overheidsorgaan zich onbehoorlijk heeft gedragen tegen betrokkene(n).

NATIONAAL ARCHIEF

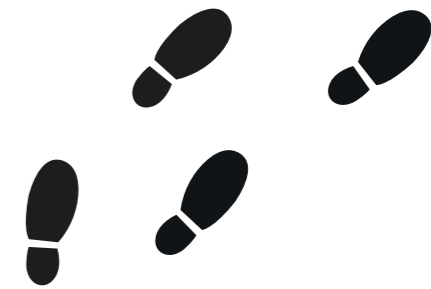
In het Nationaal Archief ligt bijna 1000 jaar geschiedenis van Nederland opgeslagen in 125 kilometer archieven, 15 miljoen foto's en 300.000 kaarten en tekeningen. Een van de topstukken uit de collectie is de eerste grondwet van ons koninkrijk uit 1814. Maar ook de andere grondwetten en Nederlands belangrijkste geboortepapieren liggen in het Nationaal Archief.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

HET GRONDWETPAD

-
1. HOFPLAATS
 2. TWEEDE KAMER
 3. PLEIN
 4. PLEIN 4
 5. MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKE RELATIES
 6. BINNENHOF – TORENTJE MINISTER-PRESIDENT
 7. BINNENHOF – RIDDERZAAL
 8. BINNENHOF – EREMONUMENT VOOR GEVALLEN
 9. EERSTE KAMER
 10. GEVANGENPOORT
 11. BINNENHOF – TREVEZAAL
 12. KABINET VAN DE KONING
 13. HUIS VAN LIMBURG STIRUM
 14. PALEIS LANGE VOORHOUT
 15. HOGE RAAD DER NEDERLANDEN
 16. ALGEMENE REKENKAMER
 17. KLOOSTERKERK
 18. VOORMALIG PALEIS KNEUTERDIJK/ RAAD VAN STATE
 19. HUIS VAN VAN HOGENDORP
 20. PLAQUETTE HEULSTRAAT
 21. PALEIS NOORDEINDE
 22. OUDE RAADSHUIS